

BASEL II - PILAR III

**OFFENTLIGGJØRING AV FINANSIELL INFORMASJON
ETTER KAPITALKRAVFORSKRIFTEN**

PR. 31.12.2014

1.	INNLEDNING	3
2.	BASEL II – KAPITALDEKNINGSREGLER	3
2.1	PILAR 1 - MINIMUMSKRAV TIL ANSVARLIG KAPITAL	3
2.2	PILAR 2 - VURDERING AV SAMLET KAPITALBEHOV OG TILSYNSMESSIG OPPFØLGING	4
2.3	PILAR 3 - OFFENTLIGGJØRING AV FINANSIELL INFORMASJON	4
2.4	BASEL III/CRD IV	4
3.	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	5
3.1	ANSVARLIG KAPITAL	5
3.2	KAPITALKRAV	5
4.	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO	6
4.1	PROSESS FOR VURDERING AV RISIKOEKSPONERING OG KAPITALBEHOV (ICAAP)	6
4.2	RISIKOOMRÅDER	6
4.3	ORGANISERING OG ANSVAR	7
5.	RISIKOOMRÅDER	8
5.1	KREDITTRISIKO	8
5.1.1	Risikoklassifiseringsmodell	9
5.1.2	Porteføljeinformasjon	11
5.1.3	Motpartsrisiko for derivater	13
5.1.4	Verdimåling av finansielle eiendeler	14
5.1.5	Mislighold og nedskrivninger av finansielle eiendeler	14
5.1.6	Beregning av kapitalbehov	14
5.2	MARKEDSRISIKO	15
5.3	LIKVIDITETSRISIKO	16
5.4	OPERASJONELL RISIKO	17
5.5	KONSENTRASJONSRISIKO	17
5.6	FORRETNINGSRISIKO / STRATEGISK RISIKO	18
5.7	KREDITTPREADRISIKO	19
5.8	ANDRE IDENTIFISERTE RISIKOFORMER	19
6.	UTBYTTEPOLITIKK	20
7.	VURDERING AV KAPITALBEHOVET	20

1. INNLEDNING

Dette dokumentet gir en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring i Pareto Bank og dekker krav i kapitalkravsforskriften om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III) i henhold til Basel II regelverket.

Informasjonen som fremkommer er basert på tall per 31.12.2014 om ikke annet er opplyst, og oppdateres normalt årlig. Banken gjennomfører minimum årlig en analyse av kapitalbehovet for å vurdere om det er samsvar mellom valgt risikonivå og bankens soliditet (Pilar II). Dette dokument vil bli oppdatert i samsvar med analysen som gjøres.

For ytterligere informasjon om bankens finansiell stilling og utvikling vises det til bankens års- og delårsrapporter mv. som er tilgjengelig på bankens hjemmeside www.paretobank.no.

Årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med International Financial Reporting Standards og tilhørende fortolkninger som fastsatt av EU, samt de ytterligere norske opplysningskravene som følger av regnskapsloven herunder årsregnskapsforskriften for banker, finansieringsforetak m.m. per 31. desember 2014.

Banken inngår ikke i konsern og utarbeider kun selskapsregnskap (morbank).

2. BASEL II – KAPITALDEKNINGSREGLER

Fra 1. januar 2007 ble nytt kapitaldekningsregelverk (Basel II) innført i Norge med formål om å skape større samsvar mellom risiko og kapital i institusjonene. Kravene favner videre enn det tidligere minstekravet til kapitaldekning gjennom mer risikosensitive kapitalkrav, fokus på styring og kontroll, tettere tilsyn og mer informasjon til markedet. Det nye regelverket baserer seg på 3 pilarer.

- Pilar 1 - Minimumskrav til ansvarlig kapital
- Pilar 2 - Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging
- Pilar 3 - Offentliggjøring av finansiell informasjon

Under er det redegjort nærmere for innholdet i de enkelte pilarene.

2.1 Pilar 1 - Minimumskrav til ansvarlig kapital

Minstekravet til kapitaldekning er 8,00 %. Minstekravet omfatter krav til sammensetning av ansvarlig kapital, krav til beregningsgrunnlaget for kredittrisiko samt eksplisitte kapitalkrav for operasjonell risiko og markedsrisiko.

Kapitaldekningsregelverket gir bankene mulighet til å benytte ulike metoder for å beregne kapitalkravet, som vist under:

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standardmetoden	Standardmetoden	Basismetoden
Grunnleggende IRB-metode	Interne målemetoder	Sjablongmetoden
Avansert IRB-metode		Avansert IRB-metode

Pareto Bank har valgt standardmetoden for beregning av kapitalkravet for kredittrisiko og basismetoden for beregning av kapitalkravet for operasjonell risiko. Banken har ingen handelsportefølje eller eksponering som gjør at banken p.t. omfattes av kapitalkravet for Markedsrisiko.

Etter standardmetoden for beregning av kapitalkravet for kredittrisiko spesifiseres bankens eiendeler/-forpliktelser i ulike engasjementskategorier med ulike vekter for kapitalkrav. Vektene avhenger av motpart, sikkerheter og type engasjement og om disse er i mislighold eller ikke.

Etter basismetoden for beregning av kapitalkravet for operasjonell risiko beregnes kapitalkravet som 15 % av gjennomsnittlig inntekt siste 3 år.

Se også kapitalkravsforskriften for nærmere beskrivelse av beregningsmetodene.

2.2 Pilar 2 - Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

Pilar 2 er basert på at banken minimum årlig skal gjennomføre en intern prosess (ICAAP) for å vurdere om det er samsvar mellom risikonivå og bankens kapitalbehov. I dette ligger det at banken må vurdere størrelse og sammensetning av den samlede kapitalen som banken vurderer at den må holde i forhold til risikoprofil. Kapitalbehovet må også vurderes i forhold til Pilar 1-kravet og nivået på faktisk ansvarlig kapital. Det skal også utarbeides en strategi og plan for å opprettholde bankens soliditet og hvordan banken har til hensikt å tilpasse sitt kapitalnivå fremover. Ansvar for dette tilligger styret.

Tilsynsmyndighetene skal gjennomgå og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og strategi. I tillegg skal tilsynsmyndighetene overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Tilsynsmyndighetene vil iverksette passende tilsynsmessige tiltak om de ikke er tilfreds med resultat av prosessen.

2.3 Pilar 3 - Offentliggjøring av finansiell informasjon

Pilar 3 skal supplere minimumskravene i Pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i Pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av finansiell informasjon for å bidra til at ulike markedsaktører kan vurdere bankens risikonivå, bankens styring og kontroll med risikoene samt bankens kapitalisering.

Kravet innebærer at banken skal offentliggjøre beregning av kapitalkravet herunder spesifisering av risikovektet beregningsgrunnlag og ansvarlig kapital samt styring og kontroll. Det skal beskrives de metoder banken bruker for å vurdere kapitalbehovet og rutiner for kontroll og styring av de ulike risikoer. Det er krav om at informasjonen skal offentliggjøres på internett.

2.4 Basel III/CRD IV

Basel III/CRD IV introduserte en rekke nye krav som innebærer høyere krav til minimumsnivåer på kapitaldekning og strengere krav til kvalitet på tellende ansvarlig kapital, samt nye og strengere krav til likviditet. Arbeidet med dette regelverket er videreført i EU i form av nytt kapitalkravsdirektiv (CRD IV). Regelverket ble innført med virkning fra 1. juli 2013 med en opptrappingsplan frem til 30. juni 2014.

- Lovens minimumskrav til ansvarlig kapital tilsvarer 8,00 % av samlet beregningsgrunnlag hvorav ren kjernekapital skal utgjøre minst 4,50 % og kjernekapital minst 6,00 %.
- Banken er også pålagt en kapitalbevaringsbuffer av ren kjernekapital på 2,50 % for å sikre at bankene opprettholde en buffer av kapital som kan brukes til å absorbere tap i perioder med finansiell og økonomisk stress.
- I tillegg kommer systemrisikobuffer som skal bestå av ren kjernekapital som er satt til 3,00 % fra 01.07.2014.
- Fra 30.06.2014 ble det innført krav om motsyklisk kapitalbuffer på 1,00 % med virkning fra 01.07.2015. Bufferen skal bestå av ren kjernekapital. Hvis banken ikke er i stand til å dekke denne bufferen, vil det være begrensninger på utbetalinger av utbytte, tilbakekjøp av aksjer og bonuser, og betaling av renter på fondsobligasjoner o.a. Motsyklisk buffer kan maksimalt settes til 2,50 % og kan økes med 12 mnd. varsel.

Etter de nye reglene må en ikke systemkritisk finansinstitusjon som omfattes av de nye reglene fra 1. juli 2015 minst ha en ren kjernekapitaldekning på 11,00 %, kjernekapitaldekning på 12,50 % og kapitaldekning på 14,50 % for å dekke minste- og bufferkravene.

Det nye kapitalkravsdirektivet innebærer også nytt regelverk for likviditet. Nye likviditetsindikatorer er introdusert, som måler henholdsvis kortsiktig likviditet, LCR, og langsiktig finansiering, NSFR.

3. ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Under følger en oversikt over bankens ansvarlige kapital og minimumskravet til ansvarlig kapital etter Pilar 1 beregnet etter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko pr. 31.12.2014.

3.1 Ansvarlig kapital

(NOK 1.000)	31.12.2014	31.12.2013
Ansvarlig kapital		
Innskutt egenkapital	735.469	732.546
Opptjent egenkapital	314.787	186.068
Sum egenkapital	1.050.255	918.614
Utbytte	-25.500	-25.500
Fradrag andre immaterielle eiendeler	-24.850	-23.774
Sum ren kjernekapital	999.905	869.340
Ansvarlig lånekapital (Tier 1)	160.000	236.000
Sum kjernekapital	1.159.905	1.105.340
Ansvarlig lånekapital (Tier 2)	150.000	0
Sum ansvarlig kapital	1.309.905	1.105.340

3.2 Kapitalkrav

Tabellen viser kapitalkrav for bankens balanse- og utenom balanseposter (garantier og ubenyttede kredittrammer) fordelt på engasjementskategori.

	Balanse	Poster utenom balansen	Engasjements-beløp	Justering av engasjem. beløp på konv. faktor	Beregningsgrunnlag	Kapitalkrav
Stater og sentralbanker	906.370	0	906.370	-906.370	0	0
Lokale og regionale myndigheter	77.370	0	77.370	-68.383	8.987	719
Offentlige foretak	126.202	0	126.202	-126.202	0	0
Multiratelale utviklingsbanker	141.104	0	141.104	-141.104	0	0
Institusjoner	1.153.474	0	1.153.474	-797.357	356.117	28.489
Foretak	5.235.920	1.259.253	6.495.173	-1.076.962	5.418.211	433.457
Engasjementer med pantessikkerhet i eiendom	1.755.621	163.943	1.919.564	-414.737	1.504.827	120.386
Obligasjoner med fortrinnsrett	1.383.581	0	1.383.581	-1.245.223	138.358	11.069
Andeler i verdipapirfond	215.158	0	215.158	0	215.158	17.213
Øvrige engasjementer	235.996	279.419	515.415	-265.846	249.569	19.965
Kapitalkrav kredittrisiko standardmetoden (SA)	11.230.796	1.702.615	12.933.411	-5.042.184	7.891.227	631.298
Kapitalkrav for operasjonell risiko	0	0	0	0	350.316	28.025
Minimumskrav til ansvarlig kapital	11.230.796	1.702.615	12.933.411	-5.042.184	8.241.543	659.323
Ansvarlig kapital						1.309.905
Overskudd av ansvarlig kapital						650.582

Bankens beholdning av sertifikater, obligasjoner har i hovedsak motpart i engasjementskategoriene Stater og sentralbanker, lokale og regionale myndigheter og (finans-) institusjoner.

4. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

Risikostyring og internkontroll er hva banken gjennom organisering og rutiner gjør for å sikre sine og kundenes verdier og en forsvarlig drift. Måloppnåelse forutsetter systematisk strategiarbeid og planlegging, identifisering av risikoforhold, valg av risikoprofil, samt etablering og gjennomføring av kontrolltiltak for å trygge at målene nås.

4.1 Prosess for vurdering av risikoeksponering og kapitalbehov (ICAAP)

ICAAP er bankens styringsverktøy for analyse og vurdering av bankens faktiske og fremtidige kapitalbehov i forhold til valgt risikonivå. Dette for å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for styring av bankens risiko- og kapitalanvendelse.

Banken gjennomfører analyser av hele sin virksomhets risikonivå og kapitalbehov for å vurdere om det er samsvar mellom valgt risikonivå og bankens soliditet (ICAAP).

- a) ICAAP omfatter:
- analyse og vurdering av bankens faktiske og fremtidige kapitalbehov
 - analyse og vurdering av risikonivå for å sikre at kapitalbehovet er i samsvar med valgt risikonivå og bankens soliditet
 - iverksettelse av nødvendige tiltak om situasjonen tilsier dette
- b) ICAAP skal sikre:
- at risikonivået er bestemt og lagt på et forsvarlig nivå
 - en optimal og hensiktsmessig kapitalanvendelse
 - risikostyring gjennom gode systemer og rutiner for måling, oppfølging og kontroll av bankens aktiviteter
 - relevant ledelsesmessig styring og intervensjoner
- c) ICAAP overvåkes ved:
1. minimum årlig ICAAP-prosess
 2. periodisk ekstern vurdering av ICAAP-arbeidet
 3. månedlig rapportering av regulatoriske krav og interne rammer til styret
 4. ledergruppen løpende diskuterer bankens forretningsaktiviteter og risikonivå
 5. løpende engasjementsgjennomgang, overvåking og rapportering av bankens kredittrisiko
 6. daglig rapportering av markeds- og likviditetsrisiko

4.2 Risikoområder

Pareto Bank eksponeres for ulike typer risiko og de viktigste er:

Kredittrisiko

Risikoen for at et låne- eller garantiengasjement går i mislighold, og kunden eller annen motpart ikke oppfyller sine avtalte forpliktelser overfor banken. Herunder også at sikkerheter er mindre effektive enn forventet.

Konsentrasjonsrisiko

Risiko knytte til høy samlet kreditteksponering mot enkelt motparter, utsteder av sikkerhet, tilknyttede grupper av motparter eller geografiske områder eller har samme type virksomhetsområde.

Markedsrisiko

Risiko for tap som følge av endringer i observerbare underliggende markedsкурser som renter, verdipapir- og valutakurser.

Likviditetsrisiko

Risiko for at banken ikke er i stand til å finansiere økning i utlån eller til å gjøre opp for sine forpliktelser ved forfall.

Operasjonell risiko

Risiko knyttet til tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Forretningsrisiko / strategisk risiko

Risiko for tap som følge av strategiske beslutninger og risiko knyttet til uventede inntekts- og kostnadsendringer.

Kredittspreadsrisiko

Risiko for endringer i markedsverdi av obligasjoner, sertifikater og eventuelle kredittderivater som følge av generelle endringer i kredittspreader. Metodikken er basert på Finanstilsynets Modul for markeds- og kredittrisiko.

Andre identifiserte risikoformer

Av annen risiko kan nevnes endringer i rammevilkår, nye regelverk som kan påvirke bankens kostnader og inntekter, herunder endringer i kapital- og likviditetskrav, skatteregler samt endringer i sikringsfondet for garanterte innskudd mv.

Videre har banken også renommérisiko knyttet til kunder, motparter, samarbeidspartnere og/eller myndigheter. En del av ICAAP-prosessen er også basert på skjønn og forutsetninger og ikke på erfaringstall fra løpende aktivitet/portefølje.

4.3 Organisering og ansvar

Risikostyring, internkontroll og ICAAP i Pareto Bank er en kontinuerlig og systematisk prosess som involverer alle områder/avdelinger i banken. Styret har vedtatt policyer og retningslinjer som skal sikre effektiv styring av risiko og kapital, herunder beredskapsplaner for å sikre en betryggende kapital- og likviditetssituasjon.

Banken har en årlig hovedgjennomgang samt jevnlig oppfølging fra den enkelte leder for de ulike avdelingene i banken.

Bankens administrerende direktør utarbeider årlig en samlet vurdering av risikosituasjonen som forelegges styret til behandling.

Utarbeidelse, kvalitetskontroll og godkjenning av ICAAP gjøres av styret årlig i samarbeid med administrasjonen.

Det er et mål at gjennomføring av risikostyring, internkontroll og ICAAP sees i sammenheng i forbindelse med utarbeidelsen og behandling av årlig forretningsplan/budsjett.

Styret i banken har følgende ansvar:

Styret skal påse at banken har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll, herunder:

1. at det er klar ansvarsdeling mellom styret og daglig ledelse fastsatt i instruks for styret og daglig leder,
2. at banken har en klar organisasjonsstruktur,
3. fastsette mål og strategi, samt overordnede retningslinjer for virksomheten. Det skal fremgå hvilken risikoprofil banken skal ha, samt hvilke risikorammer som gjelder der hvor dette er relevant,
4. fastsette prinsipper for risikostyring og internkontroll for banken som helhet og innenfor hvert enkelt virksomhetsområde,
5. påse at risikostyringen og internkontrollen blir etablert i samsvar med lover og forskrifter, vedtekter, pålegg fra Finanstilsynet og retningslinjer gitt av styret til administrasjonen,
6. påse at risikostyringen og internkontrollen er gjennomført og overvåket, blant annet gjennom behandling av rapporter utarbeidet i samsvar med internkontrollforskriften og etter forskrift om kapitalkrav (ICAAP).
7. vurdere bankens faktiske og fremtidige kapitalbehov i sammenheng med valgt risikonivå og iverksette nødvendige tiltak for å sikre dette,
8. avgjøre om banken skal ha internrevisjon,
9. evaluere sitt arbeid og sin kompetanse knyttet til bankens risikostyring og internkontroll minimum årlig.

Administrerende direktør har følgende ansvar:

1. sørge for å etablere en forsvarlig risikostyring og internkontroll på basis av en vurdering av aktuelle risikoen etter retningslinjer fastsatt av styret,
2. løpende følge opp endringer i bankens risikoen, og påse at bankens risikoen er forsvarlig ivarettatt i samsvar med styrets retningslinjer,
3. gi styret relevant og tidsriktig informasjon som er av betydning for bankens risikostyring og internkontroll, herunder informasjon om nye risikoen,
4. påse at bankens risikostyring og internkontroll er systematisk og dokumentert,
5. påse at risikostyringen og internkontrollen blir gjennomført og overvåket på en forsvarlig måte,
6. analysere og vurdere bankens faktiske og fremtidige kapitalbehov i sammenheng med valgt risikonivå og iverksette nødvendig tiltak for å sikre dette,
7. i takt med utviklingen av banken vil videreutvikle modeller og metoder tilpasset virksomheten for å analysere og vurdere risikonivå-/profil og kapitalbehov.

Revisor:

Banken har ikke egen internrevisjon. Bankens eksterne revisor gjennomgår om policyer, rutiner og instruksjoner etterleves, samt vurderer om bankens modellverk for risiko- og kapitalstyring gir et riktig uttrykk for bankens samlede risiko- og kapitalsituasjon. Ekstern revisor gjennomgår årlig bankens interne kontroll og gjennomføring av ICAAP-prosessen.

5. RISIKOOMRÅDER

Under følger en gjennomgang av de ulike risikotyper banken er eksponert for, hvordan risikoen er avdekket/håndtert og en vurdering av bankens kapitalbehov.

5.1 Kredittisiko

Kredittisiko er den risiko en bank har for at et låne- eller garantiengasjement går i mislighold, og kunden ikke oppfyller sine avtalte forpliktelser overfor banken. Bankens kredittisiko påvirkes bl.a. av den generelle økonomiske utviklingen og bankens håndverk ved innvilgelse og oppfølging av kredittengasjementer.

Bankens Kredittåndbok herunder Kredittpolicy og Kredittstyringsnotat gir retningslinjer og rammer for all kredittgivning. Hovedprinsippet er at en debitor skal være solid, med akseptabel kontantstrøm, og fortrinnsvis verdibestendig pantelikvidert. I tillegg skal banken kjenne sine kunder godt. Nye, og ikke kjente kunder skal vurderes nøye, og det skal normalt innhentes referanser i tillegg til at alle offentlige registre sjekkes behørig.

Fullmaktstrukturen er slik at kredittbeslutninger over et gitt nivå skjer i Kredittkomité eller styret. Kredittsaker utenom bankens kredittpolicy løstes alltid ett nivå i fullmaktstrukturen. Det legges til grunn konsensusbeslutninger i disse organene når det gjelder kredittbeslutninger. Alle engasjementer og motparter skal gjennomgås minimum en gang pr. år. Policydokumentene, rutineverket og kredittklassifiseringsystemet inngår som en del av bankens kredittåndbok.

Pareto Bank har et bevisst forhold til diversifisering av utlånsporteføljen hva gjelder bransje, sikkerhet og størrelse på enkeltengasjementer. Banken søker å diversifisere mellom ulike segmenter. Videre søker banken å unngå risiko i sektorer/bransjer hvor banken ikke har tilstrekkelig kompetanse eller er usikre på den generelle fremtidige risikoen i segmentet. For å unngå for stor konsentrasjonsrisiko er det et ønske å diversifisere utlånsporteføljen i ulike bransjer, segmenter og strukturer, risikoklasser og beløpsstørrelser. Det er her satt langsiktige mål for kredittporteføljen.

Når det gjelder andelen store engasjementer, har banken som hovedregel at et enkeltengasjement ikke skal utgjøre mer enn 10 % av ansvarlig kapital mot en enkelt kunde og 15 % på konsolidert basis. Dette for å unngå for stor risikokonsentrasjon. Videre er det slik at banken risikerer at andelen mislighold og tap øker forholdsvis mye dersom større engasjementer går i mislighold. For engasjementer som overstiger denne grensen vil kravet til debitor og sikkerhet være skjerpet. Banken skal også kunne møte uforutsette kredittbehov hos kundene. Det er også satt en grense for andel av store engasjementer (> 10 % av ansvarlig kapital) på maksimalt 50 % av samlet kreditteksponering. Se også under konsentrasjonsrisiko.

Restrisiko ved at sikkerheter er mindre effektive enn forventet, er en naturlig del av kredittvurderingene både ved innvilgelse og i den løpende oppfølging. Dette håndteres ved forsvarlig lave belåningsgrader på sikkerhetene og vurdering av disses verdier og omsettelighet. Imidlertid legges det alltid til grunn at debitor har god betjeningsevne og denne stresstestes gitt ulike scenarier som f. eks. ledighet, økt rentenivå, fall i leieinntekter og ratenivå mv.

Der banken har sikkerhet i ulike verdipapirer vil banken vurdere motparts-/kredittrisiko på hvert enkelt verdipapir. Belåningsgrader på alle aksjer og obligasjoner banken belåner, kredittklareres enkeltvis i forkant av relevant besluttende organ. Videre vil det finne sted en løpende overvåking og minimum årlig en kredittvurdering av motpartene med tilhørende belåningsgrader.

Banken vil også ha en kredittrisiko på utstedere av obligasjoner, sertifikater og derivater. Det er lagt opp til strenge krav til hvilke motparter banken kan investere i, løpetid på disse og krav til rating. Investerings-/kreditlinjer skal kredittklareres i relevant besluttende organ. Videre vil det finne sted en løpende overvåking og minimum årlig kredittvurdering av motpartene

Banken tilbyr også boliglån/-kreditter til sine primærkunder. Foruten forsvarlige belåningsgrader legges det til grunn at debitor har god betjeningsevne som også stresstestes gitt ulike scenarier som økt rentenivå og fall i inntekter.

Banken vil over tid få en geografisk og bransjemessig konsentrasjonsrisiko innen visse segmenter og mot ulike sikkerheter. Det legges til grunn at denne risiko hensyntas gjennom et tilstrekkelig kapitalbehov for porteføljen. Det samme forhold gjelder konsentrasjon rundt enkeltdebitorer og deres samlede eksponering.

Bankens kredittpolicy tilsier som hovedregel at engasjementer skal være fullt ut sikret med pant i eiendom, verdipapirer eller annen kvalifisert sikkerhet. Samtlige engasjementer stresstestes ved inngåelse og ved årlige engasjementsgjennomganger for å vurdere robustheten i engasjementene i et "worst-case" scenario, både i forhold til betjening og i forhold til verdien av bankens sikkerheter.

5.1.1 Risikoklassifiseringsmodell

Risikoklassifisering skal danne grunnlag for enhetlig vurdering av den kredittrisiko banken tar på seg i forbindelse med utlån, kreditter og garantier og egne investeringer i verdipapirer. Modellen danner også grunnlag for risikoprising av engasjementene. Hvert engasjement klassifiseres ved inngåelse samt i forbindelse med engasjementsgjennomganger, eller ved kjente endringer i engasjementet eller verdien av pantet.

Risikoklassifiseringen gjøres i to dimensjoner, henholdsvis debitor og sikkerhetsdimensjonen. I debitor dimensjonen vurderes kundens tilbakebetalingsevne, dvs. kundens kontantstrøm og kvaliteten på denne samt kundens soliditet. I sikkerhetsdimensjonen vurderes kvaliteten på pantet, dets likviditet og dets evne til å tåle svingninger i markedsverdier over tid. Klassifiseringen vil variere fra A til E i hver av dimensjonene. Dette gir en risikomatrix med inntil 25 risikoklasser som igjen er gruppert som følger:

		Sikkerhet				
		A	B	C	D	E
Debitor	A	AA	BA	CA	DA	EA
	B	AB	BB	CB	DB	EB
	C	AC	BC	CC	DC	EC
	D	AD	BD	CD	DD	ED
	E	AE	BE	CE	DE	EE

Klassifisering av debitor:

I debitor dimensjonen vurderes kundens tilbakebetalingsevne, dvs. kundens kontantstrøm og kvaliteten på denne samt kundens soliditet. Banken legger til grunn ulike beregningsmodeller for klassifisering av debitor og sikkerhet.

- a. *Ordinære næringslivskunder*
 - Nøkkeltall fra regnskapet som likviditetsgrad, rentedekningsgrad, gjeldsbetjeningsevne og egenkapitalandel mv.
- b. *Prosjektkunder hvor det er løpende kontantstrøm*
 - Prosjektevalueringmodell for beregning av kontantstrøm over de neste 10 år
 - Parametere er rater/leieinntekter, driftskostnader, finanskostnader, avskrivninger
 - Nøkkeltallene i regnskapssimuleringen danner utgangspunktet for klassifiseringen
- c. *Prosjektkunder hvor kontantstrøm kommer ved slutten av prosjektet*
 - Prosjektevalueringmodell basert på budsjetterte tallstørrelser
 - Parametere er salgspriser, utviklingskostnader (entreprise), tomtebelastning, uforutsette kostnader, finanskostnader og krav til forhåndssalg
 - Nøkkeltallene i regnskapssimuleringen danner utgangspunktet for klassifiseringen
- d. *Verdipapirfinansiering*
 - Beregningsmodellen er en kontantstrømmodell som beregner gjeldsgrad før og etter en stresstest. Hensyntar i større grad debitors verdijusterte egenkapital.
- e. *Boliglån/-kreditter*
 - Beregningsmodellen er en kontantstrømmodell som beregner gjeldsgrad før og etter en stresstest.

For alle gjelder en kvalitativ vurdering av kompetanse, ledelse, marked, konkurrenter, offentlig risiko mv.

Klassifisering av sikkerhet

I sikkerhetsdimensjonen vurderes kvaliteten på pantet, dets likviditet (restverdi) og dets evne til å tåle svingninger i markedsverdier over tid. Hver aktivaklasse vil ha ulik finansieringsgrad avhengig av volatilitetsvurdering og sikkerhetens omsettelighet.

Banken har besluttet følgende sjablongmessige sikkerhetsverdier på ulike aktivaklasser:

Aktivaklasse	Sikkerhetsverdi (maksimum vekt)
Bankgaranti *)	100 %
Kontantdepot	100 %
Statsgaranti*)	100 %
Kommunal garanti *)	100 %
Statsobligasjoner	95 %
Kommunale obligasjoner*)	95 %
Selskapsobligasjoner *)	fra 0 % til 70 %
Fast eiendom	fra 65 % til 85 %
Aksjer i ubelånte eiendoms AS'er **)	80 %
Shipping og offshore	fra 55 % til 70 %
Børsnoterte aksjer ***)	fra 0 % til 80 %
Unoterte aksjer og Oslo Axxess	fra 0 % til 30 % (etter kvalitativ vurdering)
Varelager/forordringer	30 %
Utvilsomt gode kausjonister	100 %

* Norske motparter

**) Forutsettes at det tinglyses urådighet i vår favør i AS'ets eiendommer.

***) Børsnoterte aksjer skal klassifiseres etter volatilitet og likviditet, samt en kvalitativ vurdering av hver enkelt aksje.

Stats, bank og kommunal garantier og kontantdepot:

Denne kategorien anses som sikkerheter uten verdifallsrisiko så fremt sikkerhetene er lik eller større enn engasjements størrelse.

Stats- og kommunale obligasjoner:

Denne kategorien sikkerheter er forbundet med lav verdifallsrisiko. Obligasjoner har et element av renterisiko i seg, for lange obligasjoner kan denne risikoen være relativt betydelig.

Selskapsobligasjoner:

Belåningsgraden for selskapsobligasjoner fastsettes individuelt etter en helhetsvurdering av utsteder og det enkelte papiret. For lån og kreditter sikret med pant i selskapsobligasjoner innenfor rammen av standard produkt for obligasjonskreditter settes risikoklassen til en B.

Aksjer:

Aksjer finansieres etter en vurdering av aksjenes likviditet og volatilitet, men også en kvalitativ vurdering av aksjen. Finansieringsgradene vil derfor variere avhengig av den enkelte aksjen som finansieres.

Banken vil også finansiere fondsstrukturer og vil fastsette finansieringsgrad ut fra en vurdering av fondets risiko. Risikoklassen settes til A dersom det møter standardkriteriene for fastsettelse av finansieringsgrad.

Fast eiendom:

Ved pant i norske eiendommer enten gjennom tinglysning av pantedokumenter eller ved pantsettelse av adkomstdokumenter i borettslag eller boligaksjer med leierett vil en finansgrad på inntil 65 % skal være A, inntil 75 % skal være B og inntil 85 % C.

Shipping og offshore:

Pantsettelse av skip, lektere og offshorefartøyer og borerigger vil en eksponering på inntil 55 % skal være A, inntil 60 % skal være B og inntil 70 % C.

Varelager og pant i utestående fordringer:

Varelager finansieres normalt ikke, men vil eventuelt kunne inngå som en del av en sikkerhetspakke. I utgangspunktet legges varelagerpant inn med 30 % av varelagerets innkjøpskost eller realisasjonsverdi dersom denne er lavere.

Kausjoner:

Kun sikre kausjoner vektlegges, dvs. kausjoner fra kausjonister som vurderes som utvilsomt solide selv i et marked som er vesentlig dårligere enn det tidspunkt kausjonsavtalen ble inngått. Kausjonistene skal klassifiseres og ha en risikoklasse på minimum B for å kunne vektlegges 100 %, en C kausjonist vektlegges med maksimalt 35 %.

Stresstest

Det foretas stresstest av alle kredittsaker. Stresstestens form vil avhenge av hva som finansieres og låntaker. For privatpersoner gjøres en automatisk stresstest av kundedimensjonen. For næringskunder gjøres stresstesten separat. Retningsgivende er at de klart viktigste risikoparameterne testes. Dette kan bl.a. omfatte et inntektsbortfall, verdifall, renteøkning samt evt. en gjennomgang av de ulike postene i debtors balanse. Stresstestene vil variere avhengig av type kredittkunde og sikkerhet.

5.1.2 Porteføljefinformasjon

Under følger oppstilling av bankens kredittengasjementer pr. 31.12.2014 fordelt etter risikogrupper/rating, hovedsikkerhet/eksponering, kundegruppe og geografi. Tabellene viser også maksimal kreditteksponering for banken. Bankens kredittrisiko er delt i tre porteføljer med ulike karakteristika og oppfølging:

- A. Kredittengasjementer med kunder
- B. Plasseringer i kredittinstitusjoner
- C. Beholdning av sertifikater og obligasjoner

A. Kredittengasjementer med kunder

Samlet kreditteksponering gjelder utlån, garantier og ubenyttede bevilgninger til kunder uten hensyn til eventuell justering for konverteringsfaktor.

(NOK 1.000)	Antall				Samlet kreditteksponering	
	Kunder	Utlån	Garantier	Ubenyttede kreditttrammer	31.12.2014	Gj.sn
Ingen/svært liten risiko	369	3.238.522	201.421	1.008.137	4.448.080	12.054
Liten risiko	230	2.894.638	70.365	405.758	3.370.761	14.655
Moderat risiko	62	786.744	13.763	70.700	871.207	14.052
Noe risiko	15	286.647	3.466	6.024	296.137	19.742
Stor risiko	0	0	0	0	0	0
Svært stor risiko	1	2.580	0	170	2.750	2.750
Tapsutsatt	0	0	0	0	0	0
Verdiendringer , pål. renter, nedskr. og amortiseringer	0	-2.283	0	0	-2.283	0
Utlån til og fordringer på kunder hovedstol	677	7.206.847	289.016	1.490.790	8.986.652	13.274

(NOK 1.000)	Utlån	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Kreditt eksponering
Aksjer og andeler	731.371	2.050	797.743	1.531.164
Obligasjoner	190.104	0	105.717	295.820
Næringseiendom - Kontor	392.237	0	10.676	402.912
Næringseiendom - Lager/Kombinasjonsbygg	562.738	19.756	43.658	626.152
Næringseiendom - Forretningslokaler	336.199	2.950	9.651	348.799
Prosjektfinansiering bolig	2.004.588	93.053	427.000	2.524.642
Prosjektfinansiering tomt	990.850	88.483	15.313	1.094.646
Eiendom annet	198.637	6.000	0	204.637
Shipping og offshore	1.102.812	0	0	1.102.812
Boliglån/-kreditter	397.971	15.102	55.175	468.248
Kontantdepot	7	59.035	-7	59.035
Usikret/annet	301.617	2.588	25.864	330.069
Verdiendringer , pål. renter, nedskr. og amortiseringer	-2.283	0	0	-2.283
Utlån til og fordringer på kunder hovedstol	7.206.847	289.016	1.490.790	8.986.653

(NOK 1.000)	Utlån	Garantier	Ubenyttede kredittrammer	Kreditt eksponering
Østlandet	1.390.040	15.178	233.651	1.638.870
Oslo	4.630.600	245.509	844.132	5.720.241
Sørlandet	389.061	26.265	156.128	571.454
Vestlandet	197.746	2.064	147.937	347.747
Nord Norge og Midt Norge	230.789	0	61.567	292.356
Utlandet	370.895	0	47.375	418.269
Sum kunder, hovedstol etter individuelle nedskrivninger	7.209.130	289.016	1.490.790	8.988.936
Periodiserte renter og amortisering	24.080	0	0	24.080
Gruppevise nedskrivninger	-26.700	0	0	-26.700
Justering til virkelig verdi	336	0	0	336
Sum kunder	7.206.847	289.016	1.490.790	8.986.653

B. Plasseringer i kredittinstitusjoner

Samlet kreditteksponering gjelder bankens plasseringer i andre kredittinstitusjoner uten hensyn til eventuell justering for konverteringsfaktor.

(NOK 1.000)	31.12.2014	31.12.2013
Ekstern rating S&P, AA- /A-1+	38.247	55.119
Ekstern rating S&P, A+ /A-1+	186.668	392.818
Ekstern rating S&P, A /A-1	8.066	3.502
Ekstern rating S&P, BBB+/A-2	0	0
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	232.981	451.439

C. Beholdning av sertifikater og obligasjoner

Klassifisering av utstedere etter sektor (NOK 1.000)	31.12.2014	31.12.2013
Stat	690.848	90.507
Kommune	77.371	70.866
Kredittforetak	1.630.674	409.494
Bank	961.633	389.793
Energi	0	0
Industri	0	76.565
Forsikring	0	62.825
Shipping og offshore	19.443	0
Sertifikater og obligasjoner	3.379.970	1.100.050

Klassifisering av utstedere etter rating (NOK 1.000)	31.12.2014	31.12.2013
AAA	2.187.756	474.620
AA-/AA/AA+	382.557	148.114
A-/A/A+	151.156	132.979
BBB-/BBB/BBB+	482.280	143.709
BB	176.221	174.333
B-	0	26.295
Sertifikater og obligasjoner	3.379.970	1.100.050

For utstedere som ikke har offisiell rating er "skyggeratingen" fra DNB og Nordea lagt til grunn.

5.1.3 Motpartsrisiko for derivater

Pareto Bank benytter derivater for å avdekke rente- og valutarisiko som oppstår som følge av bankens ordinære virksomhet.

Derivater handles med flere ulike motparter. Det er lagt opp til strenge krav til hvilke motparter banken kan investere i, løpetid på disse og krav til rating. Investerings-/kredittlinjer kredittklarerer i relevant beslutende organ. Videre vil det finne sted en løpende overvåking og minimum årlig kredittvurdering av motpartene.

Oversikten under viser de finansielle derivaters nominelle verdier fordelt på type derivat i tillegg til positive og negative markedsverdier. Positive markedsverdier blir bokført som eiendel i balansen, mens negative markedsverdier blir bokført som gjeld.

Per 31.12.2014 (NOK 1.000)	Nominelle verdier	Positive markedsverdier	Negative markedsverdier
Renterelaterte kontrakter			
Renteswapper	2.681.399	25.345	72.915
FRA-kontrakter	0	0	0
Sum renterelaterte kontrakter	2.681.399	25.345	72.915
Valutarelaterte kontrakter			
Terminkontrakter	1.521.941	2.513	76.201
Sum valutarelaterte kontrakter	1.521.941	2.513	76.201
Finansielle derivater	4.203.340	27.858	149.116

5.1.4 Verdimåling av finansielle eiendeler

Verdimåling til virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan byttes i, eller en forpliktelse kan gjøres opp i mellom uavhengige parter. Ved beregning legges forutsetning om fortsatt drift til grunn og avsetning for kredittrisiko i instrumentet blir inkludert ved verdsettelsen.

For øvrige finansielle instrumenter som innskudd fra og utlån til kunder og kredittinstitusjoner med rentebinding, beregnes kontraktsfestede kontantstrømmer neddiskontert med markedsrente inklusive en kredittrisikomargin på balansetidspunktet.

Verdimåling til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, måles til amortisert kost og inntektene beregnes etter instrumentets internrente. Internrenten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Kontraktstrømmen inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader som ikke betales av kunden, samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av disse kontantstrømmer neddiskontert med internrenten.

5.1.5 Mislighold og nedskrivninger av finansielle eiendeler

Dersom objektive bevis for verdifall på utlån målt til amortisert kost kan identifiseres, beregnes nedskrivning på utlån som forskjellen mellom regnskapsført verdi i balansen og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med eiendelens internrente. Internrenten som benyttes, er eiendelens internrente før objektive bevis for verdifall blir identifisert, justert for endring i markedsrente frem til balansedagen.

Et utlån har verdifall, dersom det foreligger objektive bevis på at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring av utlån, og tapshendelsen reduserer utlånets estimerte fremtidige kontantstrømmer. Reduksjonen i kontantstrømmene forårsaket av tapshendelsen må kunne estimeres pålitelig.

Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer observerbare data institusjonen har kjennskap til rundt følgende hendelser:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor som svikt i likviditet, soliditet og inntjeningssevne.
- Betalingsmislighold anses alltid å forekomme dersom en termin ikke er betalt innen 90 dager etter forfall eller en rammekreditt har vært overtrukket i mer enn 90 dager.
- Andre vesentlige kontraktsbrudd som brudd på lånebetingelser.
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debitorens bo blir tatt under konkursbehandling.
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor.

Listen over er ikke uttømmende. Det avgjørende for om det skal foretas nedskrivning for verdifall på et utlån, er hvorvidt tapshendelsen medfører at banken på måletidspunktet estimerer en reduksjon i utlånets fremtidige kontantstrømmer. Det er heller ikke alltid mulig å identifisere én enkelt hendelse som årsak til verdifall, men heller den kombinerte effekten av flere hendelser.

Utlån vurderes også gruppevis. Dersom det foreligger objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall skal det foretas nedskrivning.

5.1.6 Beregning av kapitalbehov

Banken har utarbeidet en modell for å vurdere hvilket kapitalkrav banken bør ha for å møte bankens kredittrisiko. Modellen beregner et kapitalbehov utfra dimensjonene produkt/sikkerhet, størrelse og klassifisering. Det tas utgangspunkt i kapitalbehovet i Pilar 1 etter standardmetoden, og det korrigeres for skjevheter i risikobildet mellom de ulike produkt-/sikkerhetsklasser i porteføljen.

Banken har brukt erfaringstall fra eksisterende portefølje på fordeling etter produkt/sikkerhet, størrelse og klassifisering samt prognoser av balanseutviklingen. Utfra dette har banken satt vekt for kapitalbehovet i nevnte dimensjoner. Vektene er grunnlag for regelmessig vurdering, mens porteføljedataene følges opp på faktiske størrelser. Banken vil i den løpende rapportering legge til grunn beregninger etter denne modell basert på engasjementsdata for den enkelte kunde, herunder risikojustert lønnsomhet utfra kapitalkrav etter Pilar 2.

Modellen over tar utgangspunkt i bankens utlån og kreditter til ordinære kunder. For kredittrisiko knyttet til utstedere av obligasjoner, sertifikater og derivater er det lagt opp til egne krav til hvilke motparter banken kan investere i, løpetid på disse og krav til rating. Det er for disse motparter lagt til grunn risikovektene i Pilar 1.

Banken legger til grunn et kapitalkrav for å dekke kredittrisiko utover minimumskravet i Pilar 1 (8,00 %) pr. 31.12.2015 vil utgjøre 2,30 %.

5.2 Markedsrisiko

Risiko for tap som følge av endringer i observerbare underliggende markedsкурser som renter, verdipapir- og valutakurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i verdipapirer og som følge av bankens innlånsvirksomhet gjennom fastrenteinnskudd og utstedelse av verdipapirer. Videre også kunders innskudd, utlån og transaksjoner i valuta.

Bankens strategiske mål er å ha en lav markedsrisiko. Eksponeringen skal være innenfor de rammer og fullmakter som er gitt av styret, spredningen av risiko skal være god over avkastningskurvene og det skal være både liten avstand mellom kjøps- og salgskurser og god dybde i markedenes likviditet. Eksponering av valuta skal være så lav og banken skal i størst mulig grad avdekke oppstått eksponering. En viss konsentrasjon i norske kroner ansees for å være naturlig.

Styring av renterisiko

Bankens renterisiko oppstår som følge av endringer i de underliggende markedsrentene, og er knyttet til forskjeller i renteforfall på bankens finansielle instrumenter.

Pareto Bank skal ikke ta egne posisjoner i rentemarkedet. Banken vil imidlertid være eksponert for renterisiko gjennom sin utlåns- og innskuddsvirksomhet og gjennom plasseringer, men vil søke å avdekke denne risikoen i størst mulig grad. Eksponeringen skal være innenfor de rammer og fullmakter som er gitt av styret.

Banken måler renterisiko som den samlede økonomiske konsekvensen av en parallellforskyvning av rentekurven med ett prosentpoeng. Alle rentesensitive poster på og utenfor balansen tas med i denne beregningen. Konsekvensen er uttrykt som endring i nåverdier av fremtidige kontantstrømmer som følge av renteendringen. For å illustrere hvilke renter banken har eksponering mot, er den økonomiske konsekvensen beregnet for et bestemt antall ulike løpetidsintervaller (buckets) de fire første kvartalene, år en, to og tre samt en bucket for løpetider utover fire år. Renterisiko i valuta måles separat.

Banken har interne rammer for den samlede renterisiko i norske kroner og valuta og måler denne henholdsvis innenfor definerte løpetidsintervaller og på summen fra to og to nærliggende løpetidsintervaller. Rammen gjelder løpende og omfatter alle løpetider, alle finansielle instrumenter og alle valutaer.

Bankens renteposisjoner rapporteres daglig til bankens ledelse og månedlig til bankens styre.

Styring av valutarisiko

Risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av endringer i valutakursen.

Pareto Bank skal ikke ta egne posisjoner i valutamarkedet og skal fortløpende og i størst mulig grad avdekke oppstått eksponering. Alle poster på og utenfor balansen med tilhørende inntekts- og kostnadsposter blir avdekket. Dette innebærer at bankens eksponering i valutamarkedet i all hovedsak vil være begrenset. Eksponeringen skal være innenfor rammer og fullmakter gitt av styret.

Banken måler valutarisiko som bankens nettoposisjon i den enkelte valuta. I tillegg måler banken summen av nettoposisjonene i hver valuta som en brutto størrelse uten netting mellom valutaer. Nettoposisjonene er omregnet til norske kroner.

Banken stresstester valutaposisjonene ved å analysere resultateffekten av en markedsendring på 10 prosentpoeng for henholdsvis: største tillatte nettoposisjon i en enkelt valuta og aggregert nettoposisjon i alle valutaer.

Bankens valutaposisjoner rapporteres daglig til bankens ledelse og månedlig til bankens styre.

Kapitalbehov

Erfaringstall for bankens rente- og valutaposisjoner er vurdert opp mot de tiltak som vil bli iverksatt og gjennomført for å lukke posisjonene ved stor kursvolatilitet i markedet. Resultatendringene dette kan gi, har medført at banken avsetter kapital for å dekke opp denne risiko i Pilar 2.

5.3 Likviditetsrisiko

Med likviditetsrisiko menes risiko for at banken ikke evner å finansiere økning i utlån og gjøre opp for sine forpliktelser ved forfall og til markedspris.

Styring av likviditetsrisiko

Tre forhold er av spesiell betydning for en banks likviditetsrisiko. Det første er bankens balansestruktur. Stor forskjell i omløpshastighet og bindingstid på aktiva- og passivpostene resulterer i likviditetsrisiko i det man kontinuerlig er nødt til å plassere eller hente inn midler fra markedet. Videre er likviditeten i markedet, dvs. risikoen for å oppnå en dårlig pris i et finansielt marked fordi antallet kjøpere og selgere i markedet er for lite. Til slutt vil bankens kredittverdighet være av stor betydning. Så lenge en bank er solid og nyter tillit i markedet, vil den under normale markedsforhold ikke ha noen problemer med å refinansiere eller øke sine innlån.

Pareto Bank har som strategisk mål å holde en moderat likviditetsrisiko på både kort og lang sikt. Banken legger opp til å ha en innskuddsdekning på rundt 70 - 80 % de neste årene og verdipapirlån på rundt 20 - 25 % av forvaltningskapitalen. Banken vil kunne agere dynamisk og velge de beste finansieringskildene basert på tilgjengelighet, pris og risiko innenfor disse rammene.

Videre er det et mål for banken til en hver tid å ha en god likviditetsbuffer. Størrelsen på bufferen vil i første rekke bestemmes av bankens utvikling og balansestruktur. Bankens likviditetsbuffer er p.t. sammensatt av plasseringer i andre banker og verdipapirer. Forskrift om forsvarlig likviditetsstyring samt Finanstilsynets "Modul for likviditetsrisiko" danner utgangspunktet for bankens rammeverk og vurdering av likviditetsrisikonivå.

Banken skal ha et positivt, akkumulert likviditetsgap i det korte perspektiv (reserveperioden) for å begrense sin likviditetsrisiko. Likviditetsgapet fremkommer som differansen mellom bankens likviditetsbuffer og bankens likviditetskrav. Reserveperioden er på nåværende tidspunkt fastsatt til tre måneder. Reserveperiodens varighet bestemmes ut fra en forventning om hvor lang tid vi må påregne før eventuelle rykter om bankens finansielle problemer kan avkrefte. Reserveperiodens lengde må vurderes i takt med bankens vekst og balanseutvikling. Det gjøres i tillegg likviditetsprognoser på inntil 12 måneder.

I det lengre perspektiv gjøres vurderingen på grunnlag av Finanstilsynets indikator 1 og 2. Som et supplement til den kvantitative vurderingen gjøres en mer skjønsmessig vurdering av andre faktorer som påvirker likviditetsrisikonivået i banken. Disse er eksempelvis sammensetningen av bankens innskuddsportefølje og verdipapirportefølje. Banken regner også ut LCR, og NSFR, og forbereder seg på å møte nye likviditetskrav som blir implementert fremover. Minimumskrav for LCR er satt opp for en overgangsperiode frem til 2017.

Videre skal banken i det lengre perspektiv holde en moderat likviditetsrisiko. Det er fastsatt følgende indikatorverdier:

	Indikator 1 (> 1 år)	Indikator 2 (> 1 mnd.)
Målnivå	1,10	1,25
Minimumsnivå	1,05	1,11

Banken skal ha en robust likviditetsstyring basert på retningslinjer fastsatt av styret. Banken har utarbeidet rammer og prinsipper for styring av bankens likviditetsrisiko. I tillegg er det utarbeidet prognoser og beredskap for mulige likviditetskriser. Det er utarbeidet et policydokument som definerer likviditetsrisikotoleransen og rammer i tråd med retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Et komplett rutineverk innenfor likviditets- og innlånsområdet er også definert.

Bankens likviditetssituasjon rapporteres daglig til bankens ledelse og månedlig til bankens styre.

Kapitalbehov

Banken har vurdert konsekvensen av en likviditetskrise der banken ikke får finansiert utlånsvekst eller refinansiert lån som forfaller både som følge av bankspesifikke eller generelle forhold. Tiltakene som vil bli iverksatt vil kunne gi økonomiske tap og/eller reduserte resultater. Vurderingen av de økonomiske konsekvensens har medført at banken avsetter kapital for å dekke opp denne risiko i Pilar 2.

Det legges til grunn at kapitalbehovet fremover vil være økende i takt med bankens utlånsvekst. Kapitalkrav for bankens likviditetsrisiko etter Pilar 2 beregnes derfor utfra endringer i utlån til kunder. Øvrige kvantitative vurdering av effektene på banken kapitalbehov for å møte bankens likviditetsrisiko er hensyntatt under forretningsrisiko / strategisk risiko, herunder risiko for økt innlånskostnad.

5.4 Operasjonell risiko

Bankens operasjonelle risiko oppstår som følge av systemfeil eller kontrollfeil som medfører at ledelsen hindres i å overvåke eller kontrollere de øvrige risiki eller at den normale transaksjonsbehandlingen hindres. Videre er dette risiko for feil økonomisk rapportering som kan gi feilaktig beslutningsgrunnlag både internt og eksternt. Risikotypen inneholder også forvaltningsmessig risiko ved at bankens løpende drift ikke fungerer tilfredsstillende

Dette kan innebære risiko for tap eks. som følge av:

- Internt og eksternt bedrageri
- Avbrudd i drift eller IT-systemer
- Hindring av oppgjør og transaksjonsbehandling
- Feil økonomisk rapportering/beslutningsgrunnlag
- System og kontrollfeil i den løpende drift

Banken søker å begrense operasjonell risiko gjennom god styring og kontroll ved etablering av gode kontrollrutiner, godt etablert rutineverk, compliance funksjon, samt forsikringsdekning mot svindelanslag.

Banken har også som policy å outsource all drift og vedlikehold av IT-systemer/bankapplikasjoner. Dette er regulert av et avtaleverk som omfatter opetider, driftsstans, kompensasjon/erstatning mv. Risikoen og økonomiske konsekvenser av alvorlig driftsstans/-feil er vurdert som lav. Det vises til bankens katastrofeberedskapsplan og overholdelse av IKT-forskrift og internkontrollforskriften. Bankens har etter denne vurdering en høy toleranse for driftsavbrudd før de økonomiske konsekvensene blir betydelige.

Kapitalbehov

Det beregnes kapitalkrav etter basismetoden i Pilar 1.

Vurderingen av bankens kapitalkrav med tanke på operasjonelle risiko er derfor i hovedsak begrenset i forhold til større tap som følge av svindel/bedrageri av banken, herunder ikke kredittrelaterte formuestap påført banken eller bankens kunder/3. part. Kapitalbehovet er vurdert i forhold egenandeler på bankens forsikringsdekninger utover kapitalkravet etter basismetoden i Pilar 1.

5.5 Konsentrasjonsrisiko

Risiko for tap som følge av konsentrasjon om enkeltkunder, geografiske områder, enkelte bransjer og sikkerheter med samme risikoenegenskaper.

Banken har utarbeidet rammer og retningslinjer for oppfølging av den til enhver tid løpende utlånsportefølje. Løpende rammer og retningslinjer er beskrevet i bankens kredittpolicy. For å unngå for stor konsentrasjonsrisiko har bankens rammer for å diversifisere utlånsporteføljen i ulike bransjer, segmenter og strukturer, risikoklasser og beløpsstørrelser. Overordnede målsettinger for dette fremgår også av bankens strategidokumenter.

Banken har en høy andel store kredittengasjementer. For å unngå en for sterk risikokonsentrasjon har banken et selvpålagt krav og har som målsetting at andelen store engasjement ikke skal overstige 40 % av samlet kreditteksponering. Videre skal et kredittengasjement på konsolidert basis mot en gruppe ikke kan overstige 15 % av ansvarlig kapital og kredittengasjement mot en enkeltkunde (ikke konsolidert) ikke kan overstige 10 % av ansvarlig kapital. Bankens kan fravike det selvpålagte kravet dersom kredittkunden er særlig kredittverdig eller engasjementet er særlig godt sikret. Sikkerheten skal være uomtvistelig kurant og likvid og gjeldsbetjeningsevnen god.

Banken har få og gjennomgående store kredittengasjementer, som medfører en konsentrasjonsrisiko utfra størrelse. Effekten av at ett eller flere av disse skulle bli tapsutsatte kan isolert gi en stor effekt på bankens resultat og godt utover det gjennomsnittlige årlige tapsnivået som er lagt til grunn i budsjett og langtidsprognose. Det er derfor lagt til grunn et ekstra kapitalkrav for store engasjementer for å møte denne usikkerheten.

Pr. 31.12.2014 hadde banken følgende fordeling av kredittengasjementene etter størrelse:

(NOK mill.)	Antall	Engasjement	Andel	Snitt
> 50	52	4.006,5	44,6 %	77,0
> 20 < 50	87	2.675,7	29,8 %	30,8
> 10 < 20	72	990,0	11,0 %	13,7
> 5 < 10	116	751,0	8,4 %	6,5
> 2 < 5	140	406,1	4,5 %	2,9
> 1 < 2	101	119,6	1,3 %	1,2
< 1	109	37,4	0,4 %	0,3
Sum kreditteksponering	677	8.986,3	100,0 %	13,3

Kapitalbehov

Det beregnes ikke kapitalkrav for konsentrasjonsrisiko etter basismetoden i Pilar 1.

Banken beregner kapitalkrav for å dekke opp denne konsentrasjonsrisikoen i Pilar 2.

5.6 Forretningsrisiko / strategisk risiko

Risiko for tap som følge av strategiske beslutninger og risiko knyttet til uventede inntekts- og kostnadsendringer

Pareto Bank er fortsatt en relativ nyetablert bank som vil ha fortrinn ved å utnytte muligheter og kunne utfordre mer etablerte og større banker. På den annen side er banken en liten organisasjon med få ansatte og sårbar ifht. kapasitet og kompetanse.

Konkurransesituasjonen, produkter og kundenes forventninger endres også over tid og er vanskelig å vurdere. Dette gir både muligheter og trusler i forhold til de planer som er lagt. Resultat- og budsjettprognosene vil naturlig nok ha en iboende usikkerhet. Ut fra forretningsidé, samarbeidspartnere og markedsituasjonen er denne usikkerhet samlet sett relativt sett lav, men det er naturlig å foreta løpende justeringer av så vel forretningsplan som budsjetter i takt med de endringer som vil komme fremover.

Prognoser for resultat- og balanse i bankens langtidsplan er bygd på en rekke forutsetninger, herunder på områder som konkurrent og markedsgrunnlag, konjunkturer og rentenivå, produkt- og virksomhetsområder samt kostnader og effektivitet. Det er naturlig at det er en viss iboende usikkerhet i disse forutsetningene som vil påvirke aktivitetene samt resultat- og balanseutviklingen som de makroøkonomiske utsikter og de regulatoriske rammebetingelser

Det er gjort sensitivitetsanalyse av de faktorer som vil ha størst betydning for bankens resultatutvikling. Dette gjelder:

- Endring i rentemargin innskudd fra kunder (innlånskostnad)
- Endring i rentemargin på lån til kunder
- Endring i utlånsvolum

Gjennomført analyse viser at bankens inntekter gitt disse forutsetninger samlet kan svinge betydelig fra budsjett/prognose. Utviklingen på inntektssiden vil naturlig være påvirket av utviklingen i så vel rentemarginer som utlånsvolum, og usikkerheten forsterkes også av en planlagt høy utlånsvest og innlånsbehov.

I tillegg til dette vil det også være andre faktorer som kan endre bankens resultatutvikling som svikt i andre inntekter, høyere kostnader enn forutsatt og lignende. En viss korrelasjons- og diversifiseringseffekt vil også kunne finne sted mellom de ulike driverne som påvirker endelig resultatendring.

Marginer og resultater vil i bankens planer i stor grad være basert på prognoser. Uavhengig av dette og i lys av erfaringene så langt bør banken ta høyde for å kunne dekke opp en ikke uvesentlig resultatstøt rullerende i en 12 måneders horisont/periode for å få tid til å vurdere å iverksette tiltak for å justere ansvarlig kapital og/eller iverksette tiltak for å justere beregningsgrunnlaget.

Kapitalbehov

Det beregnes ikke kapitalkrav på forretnings- og strategisk risiko etter pilar 1 (SA).

Maksimal resultatendring er vurdert ikke å være uvesentlig i en 12 måneders horisont/periode. Bankens avsetter kapital for å dekke opp denne risiko i Pilar 2.

5.7 Kredittspreadsrisiko

Kredittspreadsrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi av obligasjoner, sertifikater og eventuelle kredittderivater som følge av generelle endringer i kredittspreads. Vurderingen er basert på Finanstilsynets Modul for markeds- og kredittspreadsrisiko.

Bankens portefølje av verdipapirer er i stor grad diversifisert i forhold til alle vesentlige dimensjoner som enkeltutstedere, enkeltsektorer og geografiske områder. Det er etablert rammer som sikrer at posisjonen har god risikospredning, bl.a. begrensninger på sektor og på enkeltutstedere.

Risikospredningen i porteføljen vurderes å være moderat og tilleggspotensialet er satt til 10 % av tapspotensialet av kredittspreadsrisikoen.

Banken søker også å ha en portefølje med høy markedslikviditet og det er etablert rammer og retningslinjer for bankens likviditetsrisiko. Det vurderes at hoveddelen av porteføljen har en høy likviditet med liten avstand mellom kjøps- og salgskurser og stor ordredybde i forhold til bankens eksponering.

Den største delen av porteføljen består av eiendeler som inngår i LCR med ekstremt høy likviditet. Disse består av papirer utstedt av eller garantert stater med høy rating, supranasjonale institusjoner og OMF'er med særlig høy utestående beløp. Disse danner grunnlaget for god likviditet i bankens portefølje.

Markedseksponeringen i porteføljen vurderes også å være moderat og tilleggspotensialet er satt til 10 % av tapspotensialet av kredittspreadsrisikoen.

Kapitalbehov

Det beregnes ikke kapitalkrav for forretnings- og strategisk risiko etter pilar 1 (SA).

Banken avsetter kapital for å dekke opp for denne risiko i Pilar 2.

5.8 Andre identifiserte risikoformer

Av annen risiko kan nevnes endringer i rammevilkår, nye regelverk som kan påvirke bankens kostnader og inntekter, herunder endringer i kapital- og likviditetskrav, skatteregler samt endringer i sikringsfondet for garanterte innskudd mv.

Videre har banken også renommé risiko knyttet til kunder, motparter, samarbeidspartnere og/eller myndigheter.

Utsiktet risikoeksponering som følge av svakheter i bankens risikostyring og kontrollopplegg kan naturligvis oppstå. Noe av dette er å anse som operasjonell risiko som løpende blir avdekket.

En del av ICAAP-prosessen er basert på skjønn og forutsetninger og ikke på erfaringstall fra løpende aktivitet/portefølje. Dette gjør at det kan være usikkerhet i det samlede kapitalbehovet. Videre er det ikke lagt inn diversifiserings-/elimineringseffekter mellom ulike risikotyper og hvordan disse korrelerer med hverandre som ville redusert kapitalbehovet. Disse effektene er ikke uvesentlige.

Kapitalbehov

Styret vurderer ikke at det er behov for å avsette kapital for å møte andre identifiserte risikoer.

6. UTBYTTEPOLITIKK

Pareto Banks hovedmål er å bidra til at bankens aksjonærer oppnår en konkurransedyktig avkastning på investert kapital i form av utbytte og kursvekst.

Bankens utbyttepolicy skal være forutsigbar og bidra til følgende:

- At Pareto Banks aksjonærer over tid oppnår en konkurransedyktig samlet avkastning i form av utbytte og aksjekursutvikling. Samlet avkastning er definert som summen av utbetalt utbytte pr. aksje og aksjekursutviklingen.
- At Pareto Bank over tid utbetaler et utbytte på rundt 50 % av bankens resultat etter skatt. Utdelingsforholdet må vurderes i lys av bankens kapitalsituasjon, forventet vekst, regulatoriske forhold m.v. Utdelingsforholdet er definert som utbytte pr. aksje/resultat etter skatt pr. aksje.

Følgende er lagt til grunn for bankens utbyttepolitikk:

- *Konkurransedyktig direkte avkastning:*
Pareto Bank-aksjen er ikke børsnotert og derfor vil det i et kort perspektiv være få aksjehandler, lav likviditet i og lite effektiv prising av aksjen. Over tid kan det være ønskelig å notere aksjen for å etablere en markeds plass for aksjen, hvilket vil kunne bidra til en mer transparent og reell prising. Inntil videre er derfor utbytte spesielt viktig for aksjonærene.
- *Sammenlignbare selskaper:*
Pareto Bank skal over tid gi aksjonærene en samlet avkastning som er konkurransedyktig i forhold til investeringer i sammenlignbare selskaper.
- *Faktisk kapitalbehov:*
Pareto Banks faktiske kapitalbehov slik det er definert gjennom bankens vurdering av virksomhetens samlede risikonivå (ICAAP) er retningsgivende for hvilket utbyttensnivå som fastsettes. Banken skal til enhver tid ha en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten.
- *Tilbakekjøp av aksjer:*
Tilbakekjøp av aksjer kan komme i tillegg til utbetaling av ordinært utbytte i situasjoner med gode resultater.

7. VURDERING AV KAPITALBEHOVET

Pareto Bank har gjennomført en analyse av hele sin virksomhets risikonivå og kapitalbehov for å vurdere om det er samsvar mellom valgt risikonivå og bankens soliditet. Analysen skal også bidra til en effektiv og optimal egenkapitalbruk i forhold til virksomhetens omfang og risikoprofil.

Utgangspunktet for ICAAP-prosessen har vært alle risikoområder hvor banken har/vil ha aktivitet/risiko. Det er etablert policyer, rutiner og instruksjoner som har vært gjenstand for styrebehandling, herunder behandling av risikonivå og interne krav til risikorammer. Det samme regelverk gjennomgås systematisk av bankens kontrollkomité når disse områdene faller inn i deres arbeidsplaner. Det samme gjelder bankens revisor. Det er etablert rutiner for rapportering av bankens regulatoriske krav og interne rammer basert på dette.

Selve prosessen for utarbeidelsen, kvalitetskontroll og godkjenning av ICAAP, har styret gjort i samarbeid med bankens administrasjon. Det foretas også en uavhengig vurdering av dokumentet før dette endelig besluttes, samt forelegges bankens kontrollkomité. Styret har funnet det fornuftig å utarbeide ICAAP parallelt med bankens forretningsplan. Som et ledd i dette gjøres også en risikovurdering av bankens virksomhet etter § 6 i forskrift for internkontroll og risikostyring.

Styret har besluttet at minimumskrav til kapital for Pareto Bank skal ligge 1,00 %-poeng over de til enhver tid gjeldende myndighetskrav.

Styret legger videre til grunn målnivåene for kapital i Pareto Bank skal ligge mellom 1,00 % og 1,50 % over de til enhver tid gjeldende myndighetskrav, men det skal styres etter et målnivå på 1,50 %. Det vil naturlig også være svingninger i de faktiske kapitalnivåene gjennom året. Pr. 31.12.2015 vil dette gi følgende mål- og minimumsnivåer:

	Målnivåer	Minimumsnivåer	Myndighetskrav
Kapitaldekning	15,50 % – 16,00 %	15,50 %	14,50 %
Kjernekapitaldekning	13,50 % – 14,00 %	13,50 %	12,50 %
Ren kjernekapitaldekning	12,00 % – 12,50 %	12,00 %	11,00 %

Det legges til grunn at minimumsmålene og målnivåene kan øke inntil motkonjunkturbufferen utgjør 2,50 %. De faktiske kravene kan avvike fra dette, og banken må løpende vurdere tiltak for å møte eventuelle endringene.

Dersom nivåene kommer under disse nivåer så skal tiltak iverksettes for enten å øke bankens kapital eller redusere beregningsgrunnlaget tilstrekkelig.
